

קרית הישיבה בית אל

BET-EL YESHIVA CENTER

בית אל, שכונה ב', ד.ג. מזרח בנימין 90628 | טל' 02-9975192, פקס' 02-9975385 | דוא"ל: Betel@yeshiva.org.il

Bet-EL Bet D.N Mizrach Binyamin 90628 | Tel: 02-9975192, Fax: 02-9975385 | Email: Betel@yeshiva.org.il

ב"ה טבת תשע"ט

ספר שמואל א'

ספר שמואל מספר כיצד נבנתה מלכות, נבואה שבה לשמי ישראל, ציבוריות, כהן החוזר ותופש מקום, משפט, סדר עולמי חדש, מוסר בין עמים ובין ממלכות. מבין כל אלו הולכת ושורה השכינה בישראל.

פרק י"ג

- "בן-שנה שאול במלכו ושתי שנים מלך על-ישראל" (א). מהו החשבון? מה מקופל בניסוח זה?
- מהם יחסי הכוחות בין הפלשתים לבין ישראל (מיקום ומספרים) לקראת המלחמה בפלשתים. מה גרם למצב לא סביר זה?
- האם הכאת נציב פלשתים על ידי יהונתן הייתה מתואמת עם שאול? מהו הרקע ומהו ההיגיון המשוקע בצעד זה?
- האם הוראת שמואל לשאול - "וְיָרְדָּתָּ לְפָנַי הַגִּלְגָל וְהָנָה אֲנִי יָרֵד אֵלֶיךָ לְהַעֲלוֹת עֵלוֹת לְזִבְחַי זְבָחֵי שְׁלָמִים שְׁבַעַת יָמִים תֹּחֵל עַד בּוֹאֵי אֵלֶיךָ וְהוֹדַעְתִּי לְךָ אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" (י', ח) היא ציווי אלוקי? מהו ההיגיון המשוקע בהוראה זו?
- נסה לשחזר במילים שלך את הדיבור שהתקיים בין שאול לבין שמואל. מהי הטענה של כל אחד מהם?
- האם כששמואל משח את שאול הוא חשב שמלכותו תימשך לעולמים?

פרק י"ד

- שחזר את השלבים השונים בהתנהלות יהונתן ונערו כנגד הפלשתים. מה בין טבע לבין נס במערכה זו?
- מהי האות שנתן יהונתן? מהו ההיגיון המשוקע בה?
- שרטט פרופיל ליהונתן על בסיס התנהלותו מול הפלשתים בפרקים י"ג ו"ד.
- מה בין דרכו של שאול לבין דרכו של יהונתן במלחמה נגד הפלשתים?
- שאול משיב את העם שלא לאכול, ומנגד – יהונתן טועם מיערת הדבש. מהו ההיגיון בכל אחת מן ההתנהגויות?
- שאול שואל בה' - האם להילחם בפלשתים? האם ינצח? ולא ענה ה'. בתגובה הוא מחפש אשם. האם יש תשובה ברורה מיהו האשם? שים לב למורכבות.
- בפסוקים מז עד נב סיכום ביניים למלכות שאול. מהם הנושאים המדוברים? השווה לפסוקים מקבילים בדוד (שמואל ב ח', טו-יח), ובשלמה (מלכים א ד', א-ו).
- מה ניתן ללמוד מפסוקים אלו על מערכת היחסים שהייתה בין שאול לבין העמים הסובבים לו?

פרק ט"ו

- בפרק זה מאבד שאול את המלכות. בשיח הגלוי הסיבה לכך היא - אי הציות לדבר ה', בהשאירו את אגג בחיים ואת מיטב הצאן והבקר. הסבר זה אינו נותן מענה לשורה ארוכה של שאלות: חטאו של שאול אינו חמור כל כך, שהרי הוא ניתן לתיקון (במונחי ההלכה זהו לאו הניתק לעשה שאין לוקים עליו שהרי ניתן עדיין להרוג את אגג ולהחרים את הצאן); ענקי עולם שינו ביישום של ציוויים אלוקיים ולא נענשו על כך (משה באורח קבע בספר דברים; יהושע בכיבוש יריחו, שמואל מצווה לשמוע בקול בעם המבקשים מלך והוא מנסה להניא אותם); המילים "נחמתי

קרית הישיבה בית-אל

BET-EL YESHIVA CENTER

בית אל, שכונה ב', ד.ב מזרח בנימין 90628 | טל' 02-9975192, פקס' 02-9975385 | דוא"ל: Betel@yeshiva.org.il

Bet-EL Bet D.N Mizrach Binyamin 90628 | Tel: 02-9975192, Fax: 02-9975385 | Email: Betel@yeshiva.org.il

- כי המלכתי את שאול" הן קשות, והן מזכירות את נחמת אלוקים שבעקבותיה בא המבול (בראשית ו', ו-ז). למעשה בית שאול נחרב, ואך מתבקשת היא סבה משמעותית ביותר שתצדיק זאת. נסה לדלות מן הכתוב היגיון נוסף לדחייה.
- מפתחות להבנת הפרק: זיהוין של שלוש נקודות מבט שונות על האירוע: המבט האלוקי, המבט של שמואל ונקודת המבט של שאול. זיהוי זה מחייב קריאה מהודקת וקשובה של הפרק.
- קריאת רקע - בפרשיות המקרא העוסקות במחיית עמלק - בספר שמות ובספר דברים - ראה מאמר מצורף. האם פרשייתנו היא יישום לפרשייה בספר שמות? לפרשייה בספר דברים?
- בחן מהי מידת גילוי הפנים לה זוכה שמואל? מהן ההשלכות לכך בשלבים השונים של הפרק?
- עקוב אחרי שלבי הדיבור המתמשך בין שמואל לבין שאול (דף מצורף). מהי טענת שמואל בכל שלב? מהי תגובת שאול? נסה לזהות מהו התהליך? מה חושב שמואל על דחיית שאול מן המלכות? מה חושב על כך שאול?
- חשוב על היחס שבין דבר אלוקים: "נחמתי כי-המלכתי את-שאול למלך", לבין דברו של שמואל: "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"? ומזווית נוספת: מהו היחס שבין "נחמתי" של אלוקים, לבין "מאסת את דבר ה' ומאסף ממלך" שבפי שמואל?
- מה בליבו של שמואל אל לשאול בפרק זה?
- ובמדרש: "וא"ל רב נחמן לרבי יצחק: מאי דכתיב 'ויהי כאשר זקן שמואל' (ח, א) ומי סיב שמואל כולי האי? והא בר חמישים ושתים הוה, דאמר מר: מת בחמישים ושתים שנה זהו מיתתו של שמואל הרמתי! אמר ליה: הכי אמר רבי יוחנן: זקנה קפצה עליו, דכתיב 'נחמתי כי המלכתי את שאול' (טו, יא). אמר לפניו: רבונו של עולם, שקלתני כמשה ואהרון, דכתיב 'משה ואהרן בכהו וישמואל בקראי שמו' (תהילים צט, ו), מה משה ואהרון - לא בטלו מעשה ידיהם בחייהם, אף אני לא יתבטל מעשה ידי בחיי (תענית ה', ע"ב). מה בין המדרש לבין פשוטו של מקרא?

פרק ט"ז

- "ויאמר שמואל איך אלק ושמע שאול ונהרגני" - האם חשש זה אכן קיים?
- מהו יחסה של משפחת דוד אליו? מהו ההקשר ליחס זה?
- מהו יחסו של שמואל אל דוד בפרק זה, ובכלל? מהו הרקע לכך?
- ובמדרש: "שמואל כשאמר לו שאול 'הגידה נא לי איזה בית הרואה' היה צריך לומר מה אתם מבקשין, אני אומר לכם היכן הוא, אלא נתגאה ואמר אנכי הרואה. אמר לו הקב"ה אתה הרואה? אף אני אראך שאין אתה רואה. אימתי הראהו? בשעה שאמר לו "מלא קרנך שמן ולך ואשלחך אל ישי בית הלחמי" (טז, א). כיון שבא אל ישי, העביר לפניו אליאב וראה אותו בחור, התחיל משבחו ואומר: "אך נגד ה' משיחו". אמר לו הקב"ה: "לא כך אמרת 'אנכי הראהו?' אל תביט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתוהו". העביר לפניו כולו והוא אומר לו: "לא בחר ה' באלה" (מדרש תנאים דברים א, יז). מה בין המדרש לבין פשוטו של מקרא בפרק זה?
- אלו תכונות משתקפות בתיאור: "אדמוני עם-יפה עינים וטוב ראי"?
- האם בעקבות משיחת שמואל דוד הוא מלך?
- מצורף מדרש המתאר את יחסה של משפחת דוד אליו. מה בין המדרש לפשוטו של מקרא?

לימוד פורה ומשמח

שמעון.